

Tarptautinis rėmimas

Vokietijos aplinkosaugos fondas buvo įkurtas 1991 metais Vokietijos Federacinės Respublikos Bundestago nutarimu. Šio nutarimo tikslas - remti aplinkosaugines iniciatyvas, ypatingą dėmesį skiriant smulkiajai ir vidutinei pramonei. Prioritetinės rėmimo sritys yra aplinkosauginė technika, aplinkos tyrimai, gamtos apsauga bei informacijos, susijusios su aplinkosauga, sklaida.

Kaip visuomeninis ir privačios nuosavybės teisėmis funkcionuojantis fondas, Vokietijos aplinkosaugos fondas nedalyvauja valstybinėse programose, tačiau gali jas papildyti. Šis fondas yra vienas didžiausių aplinkosaugos fondų pasaulyje.

Nepaisant to, kad rėmimas koncentruojasi Vokietijoje, nuo pat pradžių Vokietijos aplinkosaugos fondas turėjo tikslą veikti tarptautiniame lygmenyje. Geografinis remiamų iniciatyvų prioritetas yra Vidurio ir Rytų Europos šalys. Ypatingas dėmesys skiriamas Europos Sąjungos narėms. Vokietijos aplinkosaugos fondas jau finansavo apie 200 tarptautinių projektų už Vokietijos ribų ir manoma, kad ateityje šis skaičius augs.

Projektų finansavimas už Vokietijos ribų vykdomas glaudžiai bendradarbiaujant su partneriais iš Vokietijos ir užsienio. Ypatingai projektų partneriai iš Vokietijos, taip pat ministerijos, sąjungos, mokslo įstaigos bei tarptautiniai fondai padeda įgyvendinti Vokietijos aplinkosaugos fondo projektus užsienyje ir prisideda prie aplinkosaugos situacijos gerinimo.

Vokietijos aplinkosaugos fondas nuolat plečia tarptautinį rėmimą. Pradžioje buvo remiami projektai, susiję su Vokietijos kaimyninėmis šalimis, tačiau šiuo metu galimi bendri projektai praktiškai su visomis Europos Sąjungos šalimis.

Vokietijos aplinkosaugos fondo tarptautinis rėmimas neapsirobija artimiausiomis Vokietijos kaimynėmis iš Rytų – Lenkija ir Čekija, šiuo metu remiami projektai iš Baltijos šalių, Jugoslavijos, Bulgarijos bei Rumunijos. Suvestiniai duomenys rodo, kad daugiau nei 90 proc. Vokietijos aplinkosaugos fondo remiamų projektų vykdomi Vidurio ir Rytų Europoje.

Daugiausiai remiami projektai, susiję su švietimu bei su informacijos, susijusios su aplinkosauga, sklaida. 60 proc. finansuojamų projektų priklauso šiai teminei grupei. Taip yra todėl, kad daugumoje Vidurio ir Rytų Europos šalių didelis dėmesys skiriamas sąmoningumo ir išprusimo aplinkosaugos srityje skatinimui, nes tai yra pagrindinė sąlyga norint vystyti aplinkosauginę techniką, aplinkos apsaugą bei įstatiminę bazę. Įdomu tai, kad didelę dalį paraiškų teikėjų sudaro įvairios sąjungos, draugijos bei nevyriausybinės organizacijos.

Dirbdamas su Vidurio ir Rytų Europos šalimis Vokietijos aplinkosaugos fondas turi specifinės patirties, įgytos po Vokietijos susijungimo 1990 metais. Veiklos koncentravimas buvusioje DDR 90-ųjų metų pradžioje prisidėjo prie fondo gebėjimo tinkamai įvertinti tam tikrus taip pat ir Vidurio ir Rytų Europoje vykstančius procesus.

Vokietijos aplinkosaugos fondo tarptautinių projektų rėmimas pasižymi patikimais partneriais bei sąlygomis, o tai užtikrina patikimą bendradarbiavimą. Projektai iš užsienio vykdomi bendradarbiaujant partneriams iš Vokietijos ir užsienio, pastarieji yra paraiškos Vokietijos aplinkosaugos fondui teikėjai. Iš Vokietijos partnerių tikimasi,

kad jie savo vaidmenį atliktų ne tik formaliai, bet ir prisidėtų prie bendrų projektų planavimo bei vykdymo.

Tarptautiniai projektai turi pasižymėti inovacijomis bei turi būti pavyzdžiu savo šalyse. Inovacijos turi atitikti konkrečios šalies galimybes, be to, svarbu, kad numatomas projektas tam tikroje užsienio šalyje būtų suvokiamas kaip bandomasis ir pavyzdinis, taip pabrėžiant jo išskirtinumą.

Bendradarbiavimas su kitomis lėšas skiriančiomis institucijomis labai padeda įgyvendinti projektus. Teigiamos patirties davė bendradarbiavimas tiek su dideliais fondais, tiek su Vokietijos bei Europos įstaigomis, pvz. VFR Aplinkos ministerija, Aplinkosaugos tarnyba, Techninio bendradarbiavimo sąjunga arba Europos Sąjunga. Nuo 1996 metų Vokietijos aplinkosaugos fondas bendradarbiauja su Europoje ir už Europos ribų esančiais fondais bei su Vokietijos fondų sąjunga.

Vokietijos aplinkosaugos fondas ne tik remia projektus Vidurio ir Rytų Europoje, bet taip pat turi specialią stipendijų programą, skirtą šiam regionui. Manoma, kad Vidurio ir Rytų Europos šalys turi didelį aplinkosaugos bei gamtinių išteklių potencialą, kurį galima panaudoti aplinkos apsaugai visos Europos mastu. Kadangi kvalifikuoti bei gerai motyvuoti aukštųjų mokyklų absolventai bei jaunieji mokslininkai suvokiami kaip būsimi vadovai, Vokietija gali perimti svarbią rolę perteikiant žinias aplinkos ir gamtos apsaugos priemonėms atskirose šalyse kurti. Vokietijos aplinkosaugos fondas laikosi nuostatos, kad naujosios EU šalys dar daug ko turi išmokti aplinkosaugos srityje bei, kad šių šalių orientavimasis į Vokietijos aplinkosaugos standartus bei Vokietijoje išvystytas aplinkosaugines technologijas yra prasmingas. Svarbus šios programos tikslas – su jaunųjų mokslininkų pagalba užmegzti kontaktus bei naikinti barjerus.

Vokietijos aplinkosaugos fondo parama stipendijų programos rėmuose nėra vien finansinio pobūdžio. Atvykusiusieji į Vokietiją stipendiatai iš užsienio šalių yra kuruojami ir gali kreiptis į fondą visais rūpimais klausimais. Siekiama sukurti ekspertų tinklą, kurio nariai aktyviai bendrautų tarpusavyje bei su fondu ne tik stažuotės metu, bet ir vėliau. Tokiu būdu skatinama žinių sklaida bei kontaktų su partneriais iš Vokietijos užmezgimas.

Keliose naujose ES šalyse, pvz. Lenkijoje, Čekijoje bei Baltijos šalyse fondas savo veiklą pradėjo 1998 m. įsteigdamas mainų programą, skirtą jaunųjų mokslininkų rėmimui. Lenkijoje programa veikia jau dešimt metų, tuo tarpu bendradarbiavimas su Baltijos šalimis, Kaliningrado srtimi bei Čekijos Respublika pradėtas tik 2001 bei 2003 metais. Kasmet skiriama 60-80 stipendijų jauniems mokslininkams iš minėtų šalių. Stipendiatai paprastai atvyksta 6-12 mėn. stažuotėms įvairiose Vokietijos institucijose; čia jie tobulina savo žinias aplinkosaugos srityje, kurias vėliau gali pritaikyti savo profesinėje veikloje. Priimančios institucijos būna ne tik mokslinių tyrimų centrai bei aukštosios mokyklos, bet ir pramonės įmonės, ministerijos, tarnybos bei nevyriausybinės organizacijos. Šiuo metu tokias stipendijas yra gavę daugiau nei 200 asmenų. Be to, stipendijų programa pradėjo veikti ir tokiose šalyse kaip Slovakija, Vengrija, Bulgarija bei Rumunija.

Po 2004 metų ES plėtros Vokietijos aplinkosaugos fondas peržiūrėjo bei atnaujino Vidurio ir Rytų Europos šalių rėmimo strategiją. Nauja strategija įgyvendinama nuo 2006 metų, remiantis šiais aspektais:

Vidurio ir Rytų Europos šalių rėmimas ir toliau vykdomas atsižvelgiant į šalių narystę Europos Sąjungoje. Šiuo metu ypatingas dėmesys skiriamas Bulgarijai, Estijai, Latvijai, Lietuvai, Lenkijai, Rumunijai, Slovakijai, Čekijai ir Vengrijai, taip pat Kaliningrado sričiai. Taip pat demesio centre yra ES kandidatės Balkanuose. Be to, ir su Ukraina yra užmegsti ryšiai.

Atskirose šalyse Vokietijos aplinkosaugos fondas ne tik vykdyt „klasikinį“ projektų rėmimą, bet ir nustatys tam tikrus regionus, kuriems bus suteikta atskira parama. Tam, kad galėtų remti pasirinktas sritis, Vokietijos aplinkosaugos fondas rengiasi vykdyti iš anksto nustatyto biudžeto ir geografiškai bei laiko atžvilgiu ribotas rėmimo programas Vidurio ir Rytų Europos šalyse. Tokios programos galėtų sudominti ir pritraukti potencialius partnerius. Pirmenybė būtų teikiama kaimo vietovėms bei struktūriškai silpniems regionams.

Remdamas Vidurio ir Rytų Europos šalis Vokietijos aplinkosaugos fondas ypatingą svarbą teikia tokioms sritims kaip aplinkosauginis sąmoningumas, kompetencijų didinimas, kontaktinės institucijos, aplinkosauginės technologijos bei jų sklaida, taikomieji aplinkosaugos tyrimai. Siekiant apjungti inovatyvias technologijas ir aktualią informaciją, Vidurio ir Rytų Europos šalyse labai pasiteisino „pavyzdiniai projektai“.

Vokietijos aplinkosaugos fondo tarptautinis rėmimas grindžiamas tam tikromis gairėmis, kurios nustato prioritetinių sričių, tokių kaip aplinkosaugos technika, moksliniai tyrimai, gamtos apsauga ir aplinkosaugos sklaida, rėmimo ribas. Išskiriamos devynios rėmimo sritys.

Kalbant apie Vidurio ir Rytų Europos šalių tarptautinį rėmimą ypatinga svarba tenka šioms temoms:

FB1: projektai, susiję su aplinkosauginių produktų ir produkcijos integravimu, atsižvelgiant į energijos ir išteklių efektyvumą

FB2: projektai, susiję su dujų išskyrimo bei iškastinės energijos vartojimo mažinimu, ypatingą dėmesį skiriant „žinių sklaidai sprendimus priimančioms darbuotojams įmonėse, įstaigose ir sąjungose“.

FB3: projektai, susiję su statybų planuotojų profesinių žinių perdavimu ir pritaikymu, ypatingą svarbą teikiant metodų ir įrankių tobulinimu bei jų panaudojimu ir išbandymui pavyzdiniuose projektuose.

FB4: stipendijų programa Vidurio ir Rytų Europos šalims, kurios dėka kasmet 60-80 jaunų aukštųjų mokyklų absolventų turi galimybę 6-12 mėn. stažuotis mokslinių tyrimų centruose, įstaigose bei įmonėse.

FB5: projektai, susiję su ilgalaikių produkcijos sistemų žemės bei miškų ūkyje vystymu ir pritaikymu.

FB6: projektai, susiję su Dunojaus regionu, pageidaujamas tarptautinis bendradarbiavimas.

FB7: projektai, susiję su informacijos sklaida aplinkosaugos srityje, pvz. naujų (elektroninių) informacinių sistemų diegimas, jaunųjų mokslininkų švietimas ir/arba konferencijų apie aplinkosaugą tarptautiniame kontekste organizavimas. 7 ir 4

temoms yra numatytas įmonių tinklo sukūrimas tam tikroms sritims (pvz. energinė pastatų rekonstrukcija arba ilgalaikė statyba ir gyvenimas).

FB8: projektai, susiję su aplinkosauginiu švietimu, bendradarbiaujant su nevyriausybinėmis Vidurio ir Rytų Europos institucijomis, siekiant pabrėžti svarbų tokių institucijų vaidmenį aplinkosaugai ir jos sklaidai.

FB9: projektai, susiję su paminklų, kurie reikšmingi tiek vokiečių, tiek Europos kultūrai, apsauga.

Ateityje Vokietijos aplinkosaugos fondas planuoja projektus be paraiškų teikėjų iš Vokietijos. Dar viena naujovė – pasibaigus projektui, reikės ne tik pristatyti atasakimą, bet ir išsamų projekto pristatymą šaliai, kurioje buvo vykdomas projektas, kalba. Šis reikalavimas taikomas siekiant užtikrinti informacijos apie vykdomus projektus sklaidą.

Vokietijos aplinkosaugos fondas planuoja labiau susieti savo stipendijų programą su projektų rėmimu Vidurio ir Rytų Europoje. Buvę ir esamieji stipendiatai turėtų savo šalyse bendradarbiauti, tokiu būdu jie turėtų tapti Vokietijos aplinkosaugos fondo kontaktiniais asmenimis bei prisidėti prie tolimesnės fondo veiklos. Todėl stipendiatams reikėtų skatinti jau stažuotės metu kurti konkrečius projektus ir teikti juos Vokietijos aplinkosaugos fondui.

Norėdamas tobulinti savo rėmimo strategiją Vidurio ir Rytų Europos šalims, Vokietijos aplinkosaugos fondas ketina vykdyti savo veiklos vertinimą, remdamasis tam tikrais iš anksto nustatytais vertinimo kriterijais. Siekiant dar tikslingiau pasiekti kontaktus, fondas ketina išplėsti informacijos sklaidą anglų kalba bei sukurti savo viešųjų ryšių strategiją, nukreiptą į tarptautinį bendradarbiavimą.

Vokietijos aplinkosaugos fonde dirba įvairūs specialistai, pasirengę atsakyti į visus su tarptautiniu rėmimu susijusius klausimus bei priimti paraiškas. Užklausų ir pirminės informacijos koordinavimui skirtas „tarptautinių kontaktų“ skyrius, už kurį atsakingas Dr. Ulrich Witte. Fonde dirba dar trys specialistai, kurie savo žiniomis ir patirtimi Vidurio ir Rytų Europos srityje prisideda prie fondo veiklos. Tai Romana Cermanova, atsakinga už Čekiją ir Slovakiją, Wiesława Dyki, atsakinga už Lenkiją ir Wilhelm Kulke, atsakingas už kitas Vidurio ir Rytų Europos šalis.

Daugiau informacijos apie stipendijų programą galima rasti www.dbu.de/stipendien/international.php. Užklausas galima teikti ir tarptautinės stipendijų programos koordinatoriui dr. Jan Peter Lay.